

Οι Αρχιτεκτόνισσες ήταν πάντα Εδώ

Women Architects have always been Here

15 Φεβρουαρίου 2023

15 February 2023

Docta Spes*

Το μέλλον του χώρου είναι τώρα. Σειρά επιστημονικών συναντήσεων
The future of space is now. Series of scientific meetings

© 2022-2023

Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Department of Architecture, University of Thessaly

Οι Αρχιτεκτόνισσες ήταν πάντα Εδώ. Επιστημονική ημερίδα / Docta Spes*

Η ημερίδα με τίτλο «**Οι Αρχιτεκτόνισσες ήταν πάντα Εδώ**» εντάσσεται στη σειρά επιστημονικών συναντήσεων «**Docta Spes: Το Μέλλον του Χώρου είναι Τώρα**» που εγκαινίασε το Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας (ΤΑΜ ΠΘ) τον Νοέμβριο 2022 και υιοθετεί το στόχο τους να «αναστοχαστούμε την ανάγκη για το σχεδιασμό ενός μέλλοντος κατοικήσιμου και κοινωνικά συμπεριληπτικού». Φέρνει σε διάλογο διακεκριμένες αρχιτεκτόνισσες, ιστορικούς, θεωρητικούς, ερευνήτριες και εικαστικούς που έχουν αναπτύξει εκτεταμένο διεπιστημονικό έργο σε διεθνές επίπεδο. Στο επίκεντρο των ερευνών και των πρακτικών τους βρίσκονται φεμινιστικές θεωρίες, μεθοδολογίες και πρακτικές όπως αυτές διαμορφώνονται σε διαφορετικά γεωγραφικά πλαίσια και τέμνονται με διαφορετικές επιστημονικές περιοχές, από την ιστοριογραφία της αρχιτεκτονικής, την τέχνη, την επιμέλεια, τις σπουδές φύλου, την γεωγραφία, την πολιτική οικολογία, τον αρχιτεκτονικό και αστικό σχεδιασμό. Οι συμβολές και οι συζητήσεις σε αυτή την ημερίδα αντλούν επιπλέον από τις οπτικές των αρχείων, της διδασκαλίας, της έρευνας και της κοινωνικής δράσης και θα αποτελέσουν έναυσμα για προβληματισμό για το παρόν και το μέλλον της αρχιτεκτονικής εκπαίδευσης.

Η ημερίδα τονίζει τη σημασία των φεμινιστικών προσεγγίσεων και επιστημονικών συζητήσεων για το φύλο στην (αρχιτεκτονική) εκπαίδευση και έρευνα και ταυτόχρονα επιδιώκει να διευρύνει την οπτική της αρχιτεκτονικής, του σχεδιασμού και του χώρου στις μελέτες για το φύλο. Επιχειρεί έτσι να συμβάλει σε κριτικές, καινοτόμες και διεπιστημονικές συζητήσεις που αναπτύσσονται εντός του Ελληνικού δημόσιου πανεπιστημίου, όπως και διεθνώς. Για το εγχείρημα αυτό αντλεί από την πλούσια παρακαταθήκη συναφών εκπαιδευτικών/ερευνητικών εγχειρημάτων που αναπτύχθηκαν στο ΤΑΜ ΠΘ και άλλα Τμήματα/Σχολές Αρχιτεκτονικής στην Ελλάδα στο πρόσφατο παρελθόν. Η πρόσφατη υιοθέτηση του [Ιδρυματικού Σχεδίου Δράσης για την Προώθηση της Ισότητας των Φύλων 2022-2025](#) στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, οι ερευνητικές και εκδοτικές δραστηριότητες του [Κέντρου Νέων Μέσων και Φεμινιστικών Πρακτικών στον Δημόσιο Χώρο \(ΤΑΜ ΠΘ\)](#) και η δημοσιοποίηση του [Ψηφιακού Αρχείου Ελληνίδων Αρχιτεκτόνων 1923-1981](#) τροφοδοτούν με διαφορετικούς τρόπους τους στόχους αυτής της ημερίδας. Τέλος, η αριθμητική υπεροχή των αρχιτεκτονισσών στην εκπαίδευση και στο επάγγελμα αλλά και η αμφισβήτηση έμφυλων ιεραρχιών και ταυτοτήτων από τις νεότερες γενιές φοιτητών και φοιτητριών μας εμπνέουν να συνδέσουμε, μέσω αυτής της ημερίδας, τις επιστημονικές συζητήσεις με τις κοινωνικές πραγματικότητες και εμπειρίες.

Women Architects have always been Here. Scientific meeting / Docta Spes*

The meeting entitled "Women Architects have always been Here" is part of the series of scientific meetings "Docta Spes: The Future of Space is Now", which was launched in November 2022 by the Department of Architecture, University of Thessaly (UTH) and adopts its aim of "reflecting on the need to design a future that is habitable and socially inclusive." It brings into dialogue distinguished architects, historians, theorists, researchers, and artists who have developed extensive interdisciplinary work at an international level. At the core of their studies and practices are feminist theories, methodologies, and practices as these take shape in diverse geographical contexts and intersect with different disciplines, from architectural historiography, art, curating, gender studies, geography, political ecology, architectural and urban design. The contributions and discussions in this meeting further draw on perspectives from archives, teaching, research, and social activism and will be a catalyst for reflection on the present and future of architectural education.

The meeting emphasizes the importance of feminist approaches and scientific discussions on gender in (architectural) education and research and at the same time seeks to broaden the perspective of architecture, design, and space in gender studies. In doing so, it attempts to expand critical, innovative, and interdisciplinary debates that unfold within the Greek public university, and internationally. For this endeavor, we also draw on the rich legacy of relevant educational/research projects developed at the Department of Architecture, UTh, as well as other Departments/Schools of Architecture in Greece in the recent past. The recent adoption of the [Institutional Action Plan for the Promotion of Gender Equality 2022-2025](#) at the University of Thessaly; the research and publishing activities of the [Centre for New Media and Feminist Practices in Public Space](#), and the publication of [Femarch: Digital Archive of Greek Women Architects 1923-1981](#), inform in different ways the objectives of this meeting. Finally, the statistical predominance of female architects in education and in the profession and the questioning of gender hierarchies and identities by younger generations of students inspire us to connect, through this meeting scientific discussions with social realities and experiences.

Οι Αρχιτεκτόνισσες ήταν πάντα Εδώ. Επιστημονική ημερίδα / Docta Spes*

Η ημερίδα εκκινεί από την διαπιστωμένη απουσία των αρχιτεκτονισσών από τον ιστοριογραφικό κανόνα, τα αρχιτεκτονικά αρχεία, την εκπαίδευση και την κυρίαρχη κουλτούρα της αρχιτεκτονικής. Αντλεί από σύγχρονες συζητήσεις στην αρχιτεκτονική ιστορία και θεωρία οι οποίες ανιχνεύουν τις πολλαπλές επιπτώσεις αυτής της απουσίας στην αναπαραγωγή κυρίαρχων λόγων στη μελέτη και το σχεδιασμό του δομημένου περιβάλλοντος και του χώρου. Η ημερίδα τονίζει τη σημασία να φωτιστούν περιθωριοποιημένες ιστορίες αρχιτεκτονισσών, πολεοδόμων και σχεδιαστριών και να αναδειχθούν οι ιδιαίτερες εμπειρίες τους, οι διαδρομές και τα συνεργατικά εγχειρήματα που ανέπτυξαν υπερβαίνοντας το πρότυπο του «μαέστρου» ήρωα-αρχιτέκτονα. Μέσα από την ανάδειξη του παραγνωρισμένου έργου των αρχιτεκτονισσών, η ημερίδα στοχεύει να συμβάλει σε προσπάθειες επανεξέτασης της αρχιτεκτονικής ιστορίας και της αναζήτησης εναλλακτικών σχεδιαστικών και κοινωνικών οραμάτων.

Αντιλαμβανόμαστε το ερώτημα της Δέσποινας Στρατηγάκος “Where are the women architects?” ως κρίσιμο και επίκαιρο κάλεσμα που θέτει ιστορικούς και θεωρητικούς της αρχιτεκτονικής προ των ευθυνών τους. Είναι ένας κρίσιμος προβληματισμός που ανακατευθύνει την ερευνητική εστίαση σε αγνοημένες ιστορίες αρχιτεκτόνισσων, πολεοδόμων, και σχεδιαστριών και ζητεί να γίνουν ορατές σε προγράμματα σπουδών, αναθεωρημένα βιβλία ιστορίας της αρχιτεκτονικής, εκθέσεις και συλλογές—συμπαράσύροντας αρχειακούς και ακαδημαϊκούς φορείς—με απώτερο στόχο την αμφισβήτηση της κυρίαρχης κουλτούρας στο επάγγελμα, τον ακαδημαϊκό χώρο, τη δημόσια σφαίρα. Εκλαμβάνουμε το ερώτημα, όχι μόνο ως έκκληση να συμπληρωθούν τα κενά της αρχιτεκτονικής ιστορίας και των αρχείων αλλά ως αίτημα για ακαδημαϊκή εγρήγορση αφενός για να αποκαλυφθούν οι δομές εξουσίας στην αρχιτεκτονική εκπαίδευση, έρευνα, και πρακτική και αφετέρου να αναθεωρηθούν οι τρόποι παραγωγής γνώσης με την εμπλοκή νέων υποκειμένων, γεωγραφιών και επιστημολογιών.

Women Architects have always been Here. Scientific meeting / Docta Spes*

The meeting departs from the stated absence of women architects from the historiographical canon, architectural archives, education, and the mainstream architectural culture. It draws on contemporary debates in architectural history and theory that trace the multiple implications of this absence in the reproduction of dominant discourses in the study and design of the built environment and space. The meeting emphasizes the importance of illuminating marginalized stories of women architects, urbanists and designers and highlighting their particular experiences, the trajectories and collaborative projects they developed, ultimately, transcending the 'master' hero architect paradigm. By highlighting the understudied work of the women architects, the meeting aims to contribute to efforts to rethink architectural history and the search for alternative design and social visions.

We understand Despina Stratigakos' question “Where are the women architects?” as a critical and timely call that places historians and theorists of architecture before their responsibilities. It is a critical reflection that redirects the research focus on overlooked histories of women architects, urban planners, and designers, and calls for them to be made visible in curricula, revised architectural history survey books, exhibitions, and collections—engaging archival and academic institutions—with the ultimate goal of contesting the dominant male-centric culture in the profession, academia, and the public sphere. We take the question not only as a call to fill in the gaps in architectural history and archives, but as a demand for sustained academic vigilance to expose, on the one hand, power structures in architectural education, research, and practice, and, on the other, to revise modes of knowledge production by engaging new subjects, geographies, and epistemologies.

Οι Αρχιτεκτόνισσες ήταν πάντα Εδώ. Επιστημονική ημερίδα / Docta Spes*

Στην ημερίδα μας ενδιαφέρει να συζητήσουμε για τις αρχιτεκτόνισσες που διεκδίκησαν (και διεκδικούν) το προνόμιο της ακαδημαϊκής εκπαίδευσης στο πλαίσιο της οποίας διδάσκονται, κυρίως, αν όχι εξολοκλήρου, από άρρενες καθηγητές, για σπουδαίους άντρες αρχιτέκτονες και ότι το μέτρο για το σχεδιασμό κτιρίων και της πόλης είναι ένα «άφυλο», αταξικό, μη φυλετικό, αλλά κατά βάση ανδρικό, ετεροφυλόφιλο, λευκό, ικανό και αρτιμελές υποκείμενο. Θέλουμε να μιλήσουμε για όσες δεν ακολούθησαν πιστά αυτά τα πρότυπα και σχεδίασαν χώρους για διαφορετικές ανάγκες και σώματα για να διευκολύνουν καθημερινές δραστηριότητες που θεωρούνταν αποκλειστικά «γυναικεία» υπόθεση. Μας ενδιαφέρουν ιδιαίτερα εκείνες που επιχειρήσαν, και επιχειρούν, να αμφισβητήσουν και να αλλάξουν ταυτόχρονα το ανδροκρατούμενο πεδίο και το ετεροκανονικό περιβάλλον μέσα από κριτικά φεμινιστικά/κουήρ αρχιτεκτονικά συνεργατικά γραφεία και συμμετοχικές πρακτικές. Αναδεικνύοντας τη συνεισφορά τους, θέλουμε να αντλήσουμε από το έργο τους μαθήματα υπέρβασης γνωσιακών και εργασιακών ιεραρχήσεων και μοντέλα συνεργειών μεταξύ αρχιτεκτόνων/ισσών, σχεδιαστών/στριών, εργατών/τριών, χρηστών/τριών.

Η ημερίδα στοχεύει στην ανάδειξη των ιστοριών αρχιτεκτονισσών που έχουν περιθωριοποιηθεί αλλά και του ρόλου των 'γυναικών' στην παραγωγή του χώρου. Μας ενδιαφέρουν ιδιαίτερα οι τελευταίες, που ως γυναίκες και ως χρήστριες του χώρου υπήρξαν διπλά αόρατες για την αρχιτεκτονική θεωρία και ιστοριογραφία. Όπως συστηματικά μας υπενθυμίζει το έργο της Ντίνας Βαΐου, είναι η «αθέατη» καθημερινή εργασία των γυναικών που δίνει αξία στα κτίρια και στην πόλη. Θέλουμε λοιπόν να κατανοήσουμε τις κοινωνικές πρακτικές που αναπτύσσουν οι 'γυναίκες' ως έμφυλα και φυλετικοποιημένα σώματα σε ένα περιβάλλον που ενώ αγνοεί τις ανάγκες τους και γίνεται συχνά επικίνδυνο για την ασφάλεια τους συνεχίζουν να κατέχουν τον κύριο ρόλο της φροντίδας και της συντήρησής του. Ως άλλες «αρχιτεκτόνισσες» συγκροτούν, και μας εμπνέουν να φανταστούμε, ένα διαφορετικό υπόδειγμα παραγωγής του χώρου που βασίζεται στην αλληλεγγύη, τα κοινά, τη φροντίδα. Οι καθημερινές τους διεκδικήσεις για ένα κόσμο δικαιότερο, μας εμπνέουν να αμφισβητήσουμε δομικές ιεραρχήσεις του ιδιωτικού και του δημόσιου, της πόλης και της υπαίθρου, του Βορρά και του Νότου, του ανθρώπινου και του μη-ανθρώπινου και να φανταστούμε την αρχιτεκτονική πέρα από τους άξονες κυριαρχίας της αποικιοκρατίας, της πατριαρχίας και του καπιταλισμού.

Women Architects have always been Here. Scientific meeting / Docta Spes*

In this meeting we are interested to discuss on women architects who have claimed (and continue to claim) the privilege of an academic education in which they are taught, mostly, if not entirely, by male professors, about great men architects and how the model of architectural and urban design is a 'genderless', classless, non-racial, but fundamentally male, heterosexual, white, able-bodied subject. We want to talk about those who did not follow these standards closely and designed spaces for different needs and bodies to facilitate everyday tasks that were considered exclusively "female". We are particularly interested in those who have attempted, and are attempting, to simultaneously challenge and transform the male-dominated field and the heteronormative environment through critical feminist/queer architectural collaborations and participatory practices. By casting the spotlight on their contributions, we want to draw lessons from their work to transcend cognitive and working hierarchies and models of synergies between female architects, designers, workers, and users of spaces.

The meeting aims to highlight the stories of women architects who have been marginalized and the role of 'women' in the production of space. We are particularly interested in the latter, who as 'women' and users of spaces have been doubly invisible to architectural theory and historiography. As Dina Vaiou systematically reminds us, it is the "invisible" daily work of 'women' that gives value to buildings and the city. We therefore want to understand the social practices that 'women' develop as gendered and racialized bodies in an environment that, while ignoring their needs and often becoming dangerous for their safety, they continue to hold the primary role of caring for and maintaining it. As other 'architects' they constitute, and inspire us to imagine, a different paradigm for the production of space based on solidarity, commons, and care. Their everyday struggles for justice inspire us further to question structural hierarchies of private and public, city and countryside, North and South, human and non-human, and to imagine architecture beyond the axes of colonialism, patriarchy and capitalism.

Οι Αρχιτεκτόνισσες ήταν πάντα Εδώ.

Επιστημονική ημερίδα / Docta Spes*

Η ημερίδα «**Οι Αρχιτεκτόνισσες ήταν πάντα Εδώ**» αναδεικνύει τη σημασία της οπτικής του φύλου και των φεμινιστικών προσεγγίσεων στον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό, την ακαδημαϊκή έρευνα και τη συλλογική δράση. Επιδιώκει να στοχαστεί την αρχιτεκτονική ως δυνητικό πεδίο διαλόγου εντοπισμένων (situated), φεμινιστικών, κουήρ, αντιρατσιστικών, αποσποικιακών και αποαναπτυξιακών προσεγγίσεων και καινοτόμων μοντέλων παραγωγής, εργασίας και σχεδιασμού. Επιχειρεί έτσι να αρθρώσει κριτικές, καταφατικές και ελπιδοφόρες απαντήσεις για το μέλλον της αρχιτεκτονικής και να στοχαστεί καινοτόμες (σχεδιαστικές) παιδαγωγικές που έχουν στον πυρήνα τους την χωρική, διαθεματική, και κλιματική δικαιοσύνη.

Προσκεκλημένες ομιλήτριες (σύμφωνα με το πρόγραμμα):

Ελένη Φεσσά-Εμμανουήλ (ΕΚΠΑ)

Μάρω Κάτου (αρχιτεκτόνισσα - εκπαιδευτικός, Δρ.ΕΜΠ)

Όλγα Τουλούμη (Bard College)

Despina Stratigakos (University at Buffalo)

Zaida Muxí (ETSAB)

Αναστασία-Σάσα Λαδά (ΑΠΘ)

Σοφία Ντώνα (εικαστικός - αρχιτεκτόνισσα)

Elke Krasny (Academy of Fine Arts Vienna)

Μαρία Φράγκου (Universidad de Chile)

Ντίνα Βαΐου (ΕΜΠ)

Συμβολές στην ανοιχτή συζήτηση:

Ελπίδα Καραμπά (ΠΘ, ΚΝΜΦΠ)

Έλενα Τζελέπη (ΠΘ, ΕΙΦ)

Γιώργος Τζιρτζιλάκης (ΠΘ, TAM)

Women Architects have always been Here.

Scientific meeting / Docta Spes*

The scientific meeting "**Women Architects have always been Here**" highlights the importance of gender and feminist approaches in design, academic research, and collective action. It seeks to reflect on architecture as a potential field of dialogue between situated, feminist, queer, anti-racist, decolonial and de-growth perspectives and innovative models of production, work, and design. It thus attempts to articulate critical, affirmative, and hopeful responses to the future of architecture and to contemplate innovative (design) pedagogies that have spatial, intersectional, and climate justice at their core.

Guest speakers (according to program):

Helen Fessas-Emmanouil (UoA)

Maro Katou (architect - educator, PhD NTUA)

Olga Touloumi (Bard College)

Despina Stratigakos (University at Buffalo)

Zaida Muxí (ETSAB)

Anastasia-Sasa Lada (AUTH)

Sofia Dona (artist - architect)

Elke Krasny (Academy of Fine Arts Vienna)

Maria Fragkou (Universidad de Chile)

Dina Vaiou (NTUA)

Contributions to the open discussion:

Elpida Karaba (UTH, CNMFPP)

Elena Tzelepis (UTH, GEC)

Yorgos Tzirtzilakis (UTH, D'Arch)

DOCTA SPES

Το μέλλον του χώρου είναι τώρα. Σειρά επιστημονικών συναντήσεων
The future of space is now. A series of scientific meetings

Αν κάτι μοιάζει να διαπερνά εξακολουθητικά τη σημερινή εποχή είναι η παρατεταμένη ανησυχία και η έκλειψη της ελπίδας. Οι εκτεταμένες περιβαλλοντικές καταστροφές, οι τρέχουσες και οι αναδυόμενες πανδημίες, οι πόλεμοι, οι προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής, η διόγκωση των κοινωνικών και των οικονομικών ανισοτήτων που αφήνουν ανεξάλειπτο αποτύπωμά στο δομημένο περιβάλλον, η ανθεκτικότητα της διαφθοράς, ακόμη και η απειλή της εξαφάνισης μας φέρνουν αντιμέτωπους με την ευθραυστότητα του κόσμου μας ο οποίος γίνεται ολοένα και πιο αδιανόητος.

Ανατρέχοντας στην *Αρχή της Ελπίδας (Das Prinzip Hoffnung)* του Γερμανού φιλοσόφου Ερνστ Μπλοχ η σειρά επιστημονικών συναντήσεων του Τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας επαναφέρει την δημιουργική σημασία της *docta spes*, δηλαδή της εκπαιδευμένης ή κατανοητής ελπίδας που προκύπτει από την ενδεδειγμένη εξέταση και την επεξεργασία μιας συγκεκριμένης κατάστασης. Μόνον η “δια της γνώσεως ελπίδα” παύει να είναι απατηλή επιθυμία, συναίσθημα ή παθητική ενατένιση και γίνεται εκπαίδευση της επιθυμίας και συγκεκριμένη προσδοκία. Λανθάνουσα τάση του πραγματικά δυνατού, η οποία δεν αφορά μόνο το μέλλον αλλά το παρόν: *Το μέλλον του χώρου είναι τώρα.*

If something seems to continuously transverse our contemporary era is a long-lasting agony and the eclipse of hope. Extensive environmental disasters, current and emerging pandemics, wars, the challenges of climate change, the growing social and economic inequalities that leave their indelible traces on our built environment, the resilience of corruption and even the threat for our own extinction make us confront the fragility of our world that becomes more and more inconceivable.

In reference to *The Principle of Hope (Das Prinzip Hoffnung)* of the German Philosopher Ernst Bloch a series of scientific meetings will be held at the Department of Architecture of the University of Thessaly. The meetings aim at the re-examination of the creative importance of *docta spes*, the educated or apprehended hope, that emerges as a result of the assessment and scrutiny of a specific situation. Only a ‘hope through knowledge’ stops being a false desire or sentiment, a passive contemplation, and becomes the education of desire, a precise anticipation; a latent trend of the realistically possible that does not only define our future but our present as well: *The future of space is now.*

Οι Αρχιτεκτόνισσες ήταν πάντα Εδώ.

Επιστημονική ημερίδα / Docta Spes*

14:00 - 14:20

Έναρξη ημερίδας

Χαιρετισμοί

Κώστας Μανωλίδης,

Προέδρος TAM ΠΘ

Ιωάννα Λαλιώτου,

Αντιπρύτανης Έρευνας και

Δια Βίου Εκπαίδευσης ΠΘ

14:20 - 14:35

Εισαγωγή στο εγχείρημα
“Docta Spes* Το Μέλλον του
Χώρου είναι Τώρα”

Ίρις Λυκουριώτη

14:35 - 15:00

Εισαγωγή στο θεματικό
πλαίσιο της ημερίδας “Οι
Αρχιτεκτόνισσες ήταν πάντα
Εδώ”

& Τιμητική μνεία στη
συνεισφορά της Μυρτούς
Αντωνοπούλου-Μπογδάνου
στην Ελληνική Αρχιτεκτονική
και Πολεοδομία

Πέτρος Φωκαΐδης

Σύνδεσμος/Link

[MS Teams](#)

15:00 - 15:55

**Βιογραφίες, Αρχεία και
Συμπεριληπτικές
Ιστοριογραφίες**

*Ψηφιακό Αρχείο Ελληνίδων
Αρχιτεκτόνων, 1923-1981. Η
Προσφορά του στην Έρευνα
και Ιστοριογραφία της
Αρχιτεκτονικής*

Ελένη Φεσσά-Εμμανουήλ

*Η Βιογραφική Έρευνα: η
Συμβολή της στην Ορατότητα
των Αρχιτεκτονισσών -
Έμπνευση για έναν Κοινωνικά
Συμπεριληπτικό Σχεδιασμό
του Χώρου*

Μάρω Κάτου

> Συζήτηση 15 λεπτών

/// Συντονισμός/Σχολιασμός:

Πέτρος Φωκαΐδης

Κατερίνα

Χατζηκωνσταντίνου

15:55 - 16:50

**Φεμινιστικές Οπτικές
στην Αρχιτεκτονική
Ιστοριογραφία**

*Αρχιτεκτονική και Φεμινισμός:
Μια Ματιά στο Πρόβλημα της
Ιστοριογραφίας και της
Παιδαγωγίας της
(διαδικτυακά)*

Όλγα Τουλούμνη

*Από τα Περιθώρια στο Κέντρο:
Επανεξετάζοντας πως
Γράφουμε Αρχιτεκτονικές
Ιστορίες των Γυναικών
(διαδικτυακά - Αγγλικά)*

Despina Stratigakos

> Συζήτηση 15 λεπτών

/// Συντονισμός/Σχολιασμός:

Βάλια Παπαστάμου

Φανή Παραφόρου

>> **16:50 - 17:20**

Διάλειμμα 30'

17:20 - 18:15

**Φεμινιστικές Πρακτικές
στον Αρχιτεκτονικό και
Αστικό Σχεδιασμό**

Νέοι Τρόποι στην

*Αρχιτεκτονική: Εκ-τοπισμένα
Σώματα και Έμφυλες Χωρικές
Επιτελέσεις*

Αναστασία-Σάσα Λαδά

*Διαφορετικές Προσεγγίσεις σε
μια Φεμινιστική Αρχιτεκτονική
Πρακτική (διαδικτυακά)*

Zaida Muxi

> Συζήτηση 15 λεπτών

/// Συντονισμός/Σχολιασμός:

Fabiano Micocci

Βάσω Τροβά

18:15 - 19:10

**Αρχιτεκτονική, Τέχνη και
Φεμινιστικά Εγχειρήματα**

*‘Ένα Δικό της Δωμάτιο’: από τα
Δωμάτια μας στις Συλλογικές
Πρακτικές*

Σοφία Ντώνα

*Αρχιτεκτονική, Φεμινισμοί και
Φροντίδα (διαδικτυακά -
Αγγλικά)*

Elke Krasny

> Συζήτηση 15 λεπτών

/// Συντονισμός/Σχολιασμός:

Ανθή Κοσμά

Ζήσης Κοτιώνης

>> **19:10 - 19:30**

Διάλειμμα 20'

19:30 - 20:25

**Έμφυλες Γεωγραφίες,
Κοινωνική και
Περιβαλλοντική Δικαιοσύνη**

*Φύση, Φύλο και Ανισότητες.
Έμφυλες Επιπτώσεις και
Φεμινιστικές Απαντήσεις στην
Κρίση του Νερού στη Χιλή
(διαδικτυακά)*

Μαρία Φράγκου

*Για την Αξία “Αθέατων”
Έμφυλων Διαδικασιών στη
Συγκρότηση της Πόλης*

Ντίνα Βαΐου

> Συζήτηση 15 λεπτών

/// Συντονισμός/Σχολιασμός:

Ασπασία Κουζούπη

Φοίβη Γιαννίση

>> **20:30 - 21:30 ΑΝΟΙΧΤΗ**

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

**Σχεδιαστικές Παιδαγωγικές
για Κατοικίσματα και
Συμπεριληπτικά Μέλλοντα**

/// Σχολιασμός: **Ελπίδα
Καραμπά, Έλενα Τζελέπη,
Γιώργος Τζιρτζιλάκης**
Συντονισμός: **Ίρις
Λυκουριώτη, Πέτρος
Φωκαΐδης**

Women Architects have always been Here.

Scientific meeting / Docta Spes*

14:00 - 14:20

Opening of the meeting

Welcoming speeches

Kostas Manolidis,

Department Head

Ioanna Laliotou

Vice Rector of Research and Lifelong Learning, University of Thessaly

14:20 - 14:35

*Introduction to Docta Spes**

The Future of Space is Now

Iris Lykourioti

14:35 - 15:00

Introduction to the thematic framework of Women Architects have always been Here

& Honorary mention to the contribution of Myrtou Antonopoulou-Bogdanou to Architecture and Urbanism in Greece

Petros Phokaides

**Σύνδεσμος/Link
MS Teams**

15:00 - 15:55

Biographies, Archives, and Inclusive Historiographies

Digital Archive of Greek Female Architects, 1923-1981. Its Contribution to the Research and Historiography of Architecture

Helen Fessas-Emmanouil

Biographical Research: Its Contribution to Women Architects' Visibility - Inspiration for a Socially Inclusive Design of Space

Maro Katou

> Discussion 15'

/// Chairs / Respondents:

Petros Phokaides

Katerina

Chatzikonstantinou

15:55 - 16:50

Feminist Perspectives in Architectural Historiography

Architecture and Feminism: A Look at the Problem of Historiography and its Pedagogy (online)

Olga Touloumi

From Margins to Center: Rethinking How We Write Women's Architectural Histories (online - English)

Despina Stratigakos

> Discussion 15'

/// Chairs / Respondents:

Valia Papastamou

Fani Paraforou

>> **16:50 - 17:20**
Break 30'

17:20 - 18:15

Feminist Practices in Architectural and Urban Design

New Tropes in Architecture: Dis-placed Bodies and Gendered Spatial Performativity

Anastasia-Sasa Lada

Different Approaches to a Feminist Architectural Practice (online - English)

Zaida Muxi

> Discussion 15'

/// Chairs / Respondents:

Fabiano Micocci

Vaso Trova

18:15 - 19:10

Architecture, Art, and Feminist Projects

'A Room of One's Own': From our Rooms to Collective Practices

Sofia Dona

Architecture, Feminisms, and Care (online - English)

Elke Krasny

> Discussion 15'

/// Chairs / Respondents:

Anthi Kosma

Zisis Kotionis

>> **19:10 - 19:30**
Break 20'

19:30 - 20:25

Gender Geographies, Social and Environmental Justice

Nature, Gender and Inequalities. Gendered Impacts and Feminist Responses in Chile's Water Crisis (online)

Maria Fragkou

On the Value of "Invisible" Gendered Processes in the Making of the City

Dina Vaiou

> Discussion 15'

/// Chairs / Respondents:

Aspasia Kouzoupi

Phoebe Giannisi

>> **20:30 - 21:30**
OPEN DISCUSSION
Design Pedagogies for Habitable and Inclusive Futures

/// Respondents: **Elpida Karaba, Elena Tzelepis,**

Yorgos Tzirtzilakis

Chairs: **Iris Lykourioti, Petros Phokaides**

Οι Αρχιτεκτόνισσες ήταν πάντα Εδώ.

Βιογραφικά προσκεκλημένων ομιλητριών

Ελένη Φεσσά-Εμμανουήλ

Ιστορικός της αρχιτεκτονικής και ομότιμη καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ). Σπούδασε στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου (1962-1967) και το 1990 αναγορεύτηκε διδάκτωρ αυτής Σχολής. Δίδαξε ιστορία της θεατρικής αρχιτεκτονικής και σκηνογραφίας στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του ΕΚΠΑ. Από το 1980 ασχολείται συστηματικά με την ελληνική αρχιτεκτονική του όψιμου 19ου και του 20ού αιώνα, η οποία προσεγγίζεται από ιστορική και πολιτισμική άποψη αλλά και σε σχέση με την παγκόσμια αρχιτεκτονική. Περισσότερες από εκατό ιστορικές και θεωρητικές μελέτες της είναι δημοσιευμένες σε ελληνικά και ξένα επιστημονικά περιοδικά, σε πρακτικά συνεδρίων, σε εγκυκλοπαιδείες και σε συλλογικούς τόμους. Έχει συγγράψει και επιμεληθεί δεκατρείς επιστημονικές μονογραφίες και συμμετάσχει σε άλλα οκτώ συλλογικά έργα με αντικείμενα τα δημόσια κτίρια, το έργο διακεκριμένων αρχιτεκτόνων, τον θεατρικό χώρο και την ιστοριογραφία της νεοελληνικής αρχιτεκτονικής. Τιμήθηκε με το βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών για τη δημοσιευμένη διδακτορική διατριβή της Η αρχιτεκτονική του νεοελληνικού θεάτρου 1720-1940 (1994) και το 2003 με έπαινο της Διεθνούς Ακαδημίας Αρχιτεκτονικής για το βιβλίο της *Δοκίμια για τη νέα ελληνική αρχιτεκτονική – Essays on Neohellenic Architecture* (2001). Η τελευταία μονογραφία της για τον βορειοπειρώτη αρχιτέκτονα –ακαδημαϊκό Βασίλειο Κουρεμένο (1875-1957) εκδόθηκε από την Ακαδημία Αθηνών (2017). Διετέλεσε επιστημονική σύμβουλος του πρώτου ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ, το οποίο καταρτίστηκε το 2020-2021 από επιστημονική επιτροπή με πρωτοβουλία του Τμήματος Αττικής του Συλλόγου Ελλήνων Αρχιτεκτόνων, συντονίστρια την αρχιτέκτονα Αντωνία Πάνου και με την υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού.

(<https://www.femarch.gr/fessas-en>,

<https://independent.academia.edu/EleniFessaEmmanouil>)

Μάρω Κάτου

Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1975. Σπούδασε Συντήρηση Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης στο ΤΕΙ Αθήνας (1999) και στη συνέχεια Αρχιτεκτονική στο ΕΜΠ (2005). Ακολούθησαν μεταπτυχιακές σπουδές στο ΔΠΜΣ Αρχιτεκτονική και Σχεδιασμός του Χώρου / Πολεοδομία – Χωροταξία (2008) και διδακτορική διατριβή με τίτλο «15+1 γυναίκες αρχιτέκτονες στον αστικό χώρο της Αθήνας- Αναγνώσεις της διαδρομής του βίου», με επιβλέπουσα τη Ντίνα Βαΐου (2018), στο ΕΜΠ. Εργάστηκε σε αρχιτεκτονικά γραφεία και από το 2004 είναι εκπαιδευτικός σε Επαγγελματικά Λύκεια σε διάφορες περιοχές της χώρας, από τα οποία αποκομίζει πολύτιμες εμπειρίες. Από το 2022 συμμετέχει στην ομάδα εργασίας για το Ψηφιακό Αρχείο Ελληνίδων Αρχιτεκτόνων 1923 – 1981 (β' φάση). Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν την έμφυλη προσέγγιση της καθημερινής ζωής, του χώρου και της εργασίας.

Women Architects have always been Here.

Guest speakers' short bios

Helen Fessas-Emmanouil

Architectural historian and Professor emerita of the University of Athens. She studied architecture at the National Technical University of Athens (1962-1967) and was awarded a Ph.D. She taught courses in the History of Theatre Architecture and Stage Design in the Department of Theatre Studies at the University of Athens. Her research work focuses on late 19th and especially 20th century architecture in Greece, in its historical and cultural context, and in relation to world architecture. She is the author of numerous scholarly papers and encyclopedia entries. She authored and edited thirteen scientific monographs and co-authored another eight books on public buildings, outstanding architects, theater architecture, architectural history and theory. Her PhD thesis Theatre Architecture in Modern Greece, 1720-1940 (1994) was awarded the 1995 Prize of the Academy of Athens and her book Essays on Neohellenic Architecture (2001) was awarded a honourable mention by the International Academy of Architecture (Interarch) in the book/journals competition of the 10th World Triennial of Architecture, Sofia, 2003. Her last monograph for the architect and academician Basile Coureménos was published in 2017 by the Academy of Athens. She was senior consultant of the first DIGITAL ARCHIVE OF GREEK FEMALE ARCHITECTS, compiled in 2020-2021 by a scientific committee coordinated by architect Antonia Panou, at the initiative of the Attica Department of the Association of Greek Architects and supported by the Ministry of Culture. (<https://www.femarch.gr/fessas-en/>, <https://independent.academia.edu/EleniFessaEmmanouil>)

Maro Katou

Maro Katou was born in Athens in 1975. She studied Conservation of Antiquities and Works of Art at the Athens University of Applied Sciences (1999) and Architecture at the National Technical University of Athens (2005). She graduated from the Interdisciplinary Postgraduate Program "Architecture – Spatial Design / Urban and Regional Planning", NTUA (2008) and obtained a PhD Degree from NTUA (2018), having Dina Vaiou as supervisor. Her thesis is entitled: "15+1 Women Architects in Athens – Reading their Life Stories". She worked in several Architectural offices in Athens and since 2004 she has been working as a teacher in Vocational Schools in various regions of Greece, whereby gaining valuable experience. Since 2022 she has been a member of the working group for the Digital Archive of Greek Female Architects 1923-1981, thus participating in the second phase of creating the Archive. Her research interests include the gender perspectives of everyday life, space and work.

Οι Αρχιτεκτόνισσες ήταν πάντα Εδώ.

Βιογραφικά προσκεκλημένων ομιλητριών

Despina Stratigakos

Η Δέσποινα Στρατηγάκος είναι συγγραφέας, ιστορικός και καθηγήτρια. Η έρευνά της διερευνά τον τρόπο με τον οποίο η εξουσία και η ιδεολογία λειτουργούν στην αρχιτεκτονική, είτε πρόκειται για τη δημιουργία οικιακών χώρων είτε για τη δημιουργία παγκόσμιων αυτοκρατοριών. Είναι συγγραφέας τεσσάρων βιβλίων. Το βιβλίο [Hitler's Northern Utopia: Building the New Order in Occupied Norway](#) (2020) αποδέκτης του Βραβείου Spiro Kostof, Society of Architectural Historians 2022, εξετάζει πώς οι ναζιστές αρχιτέκτονες και σχεδιαστές οραματίστηκαν και άρχισαν να κατασκευάζουν μια ιδεατή "άρια" κοινωνία στη Νορβηγία κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Το βιβλίο [Where Are the Women Architects?](#) (2016), προσεγγίζει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες στο αρχιτεκτονικό επάγγελμα. Το βιβλίο [Hitler at Home](#) (2015) διερευνά την αρχιτεκτονική και ιδεολογική κατασκευή της οικιακής ζωής του Φύρερ. Το βιβλίο [A Women's Berlin: Building the Modern City](#) (2008), το οποίο παρακολουθεί την ιστορία μιας ξεχασμένης γυναικείας μητρόπολης, κέρδισε το 2009 το Βραβείο Βιβλίου της Ένωσης Γερμανικών Σπουδών DAAD. Η Στρατηγάκος έχει διατελέσει αντιπρόεδρος του Αντιπρύτανη του Πανεπιστημίου του Μπάφαλο για Συμπεριληπτική Αριστεία και στο Διοικητικό Συμβούλιο του Frank Lloyd Wright's Martin House, της Society of Architectural Historians, του International Archive of Women in Architecture και του Beverly Willis Architecture Foundation. Συμμετείχε επίσης στη δημοτική ομάδα εργασίας του Μπάφαλο για την Διαφορετικότητα στην Αρχιτεκτονική και ήταν ιδρυτικό μέλος της Ακαδημίας Αρχιτεκτονικής και Σχεδιασμού, μιας πρωτοβουλίας των Δημόσιων Σχολείων του Μπάφαλο για την ενθάρρυνση του σχεδιαστικού αλφαριθμητισμού και της ακαδημαϊκής αριστείας. Έλαβε το διδακτορικό της από το Bryn Mawr College και δίδαξε στο Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ και στο Πανεπιστήμιο του Μίσιγκαν πριν ενταχθεί στο Τμήμα Αρχιτεκτονικής του Πανεπιστημίου του Μπάφαλο. Κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους 2016-17, διέμενε ως μέλος του Institute for Advanced Study στο Princeton.

Όλγα Τουλούμη

Η Όλγα Τουλούμη είναι Επίκουρη Καθηγήτρια της Ιστορίας της Αρχιτεκτονικής στο Bard College. Το βιβλίο της *Assembly by Design* εξετάζει την αρχιτεκτονική των δημόσιων χώρων που σχεδιάστηκαν για το διεθνισμό στα Ηνωμένα Έθνη. Η Τουλούμη έχει επιμεληθεί τον τόμο *Sound Modernities: Architecture, Media, and Design* για το περιοδικό *The Journal of Architecture* όπου ιστορικοί διαπραγματεύονται πώς μέσα μαζικής ενημέρωσης όπως το ραδιόφωνο και το τηλεόφωνο διαμόρφωσαν τη μοντέρνα αρχιτεκτονική αντίληψη κατά τον εικοστό αιώνα, και τον τόμο *Computer Architectures: Constructing the Common Ground, 1945-1980* (Routledge, 2019) όπου μελεττές διερευνούν τις συναλλαγές ανάμεσα σε σχεδιαστές και τεχνολόγους που διαμόρφωσαν τη συζήτηση και πρακτική γύρω από τους υπολογιστές σε Ευρωπαϊκά και Βορειοαμερικανικά ιδρύματα. Έχει παρουσιάσει την έρευνά της σε συνέδρια διεθνώς και έχει δημοσιεύσει το έργο της σε περιοδικά και τόμους, ανάμεσα τους στο *Journal of the Society of Architectural Historians*, *Journal of Architectural Education*, *Buildings & Landscapes*, *Journal of Architecture*, και στο *Harvard Design Magazine*. Έχει υπάρξει επισκέπτρια ερευνήτρια στο Max Planck Institute for the History of Science και στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, και η έρευνά της έχει βραβευθεί από το National Endowment for the Humanities, Bard College, Harvard University, το Ίδρυμα Αλέξανδρος Σ. Ξνάσσης, το Ίδρυμα Προποντίς, και το Canadian Center for Architecture. Η Τουλούμη είναι συν-ιδρύτρια της διατηρησιακής φεμινιστικής ομάδας *Feminist Art and Architectural Collaborative (FAAC)* που διερευνά φεμινιστικές παιδαγωγικές μεθόδους και το πρόβλημα της ιστοριογραφίας στο πεδίο της αρχιτεκτονικής. Είναι μέλος της επιμελητικής ομάδας του *Architectural Histories* και μέλος του Center for Critical Studies in Architecture. Εκτός από το Bard, έχει διδάξει στο MIT και στο Harvard.

Women Architects have always been Here.

Guest speakers' short bios

Despina Stratigakos

Despina Stratigakos is a writer, historian, and professor. Her research explores how power and ideology function in architecture, whether in the creation of domestic spaces or of world empires. She is the author of four books. [Hitler's Northern Utopia: Building the New Order in Occupied Norway](#) (2020), winner of the Society of Architectural Historians 2022 Spiro Kostof Book Prize, examines how Nazi architects and planners envisioned and began to construct a model "Aryan" society in Norway during World War II. [Where Are the Women Architects?](#) (2016), confronts the challenges women face in the architectural profession. [Hitler at Home](#) (2015) investigates the architectural and ideological construction of the Führer's domesticity. [A Women's Berlin: Building the Modern City](#) (2008), which traces the history of a forgotten female metropolis, won the 2009 German Studies Association DAAD Book Prize. Stratigakos has served as University at Buffalo Vice Provost for Inclusive Excellence and on the Board of Directors of Frank Lloyd Wright's Martin House, Society of Architectural Historians, International Archive of Women in Architecture, and Beverly Willis Architecture Foundation. She also participated on Buffalo's municipal task force for Diversity in Architecture and was a founding member of the Buffalo Public Schools to encourage design literacy and academic excellence. She received her Ph.D. from Bryn Mawr College and taught at Harvard University and the University of Michigan before joining the Department of Architecture at the University at Buffalo. During the 2016-17 academic year, she was in residence as a member of the Institute for Advanced Study in Princeton.

Olga Touloumi

Olga Touloumi is Assistant Professor of Architectural History at Bard College. Her forthcoming book, *Assembly by Design* (University of Minnesota Press), examines the design of platforms for liberal internationalism at the United Nations. Touloumi has co-edited that investigates how acoustics and mass media, such as the radio and the telephone, transformed modern architectural culture during the twentieth century; and *Computer Architectures: Constructing the Common Ground, 1945-1980* (Routledge, 2019), a volume of essays about the exchanges between designers and technologists that shaped computational discourses and practices in European and North American institutions. She has presented her work internationally and her writing has appeared in numerous journals and edited volumes, among them the *Journal of the Society of Architectural Historians*, *Journal of Architectural Education*, *Buildings & Landscapes*, *Journal of Architecture*, and *Harvard Design Magazine*. She has been a visiting scholar at the Max Planck Institute for the History of Science and the University of Cyprus, and her research has been awarded fellowships and research grants from the National Endowment for the Humanities, Bard College, Harvard University, the Alexander S. Onassis Foundation, the Canadian Center for Architecture, and the Propondis Foundation. Touloumi is the co-founder of the Feminist Art and Architectural Collaborative (FAAC), an intersectional feminist group that researches pedagogies and historiography in art and architecture. She is a member of the editorial board of *Architectural Histories* and Board Member of the Center for Critical Studies in Architecture. Before arriving at Bard, she taught architectural history at MIT and at Harvard University.

Οι Αρχιτεκτόνισσες ήταν πάντα Εδώ.

Βιογραφικά προσκεκλημένων ομιλητριών

Αναστασία-Σάσα Λαδά

Είναι αρχιτεκτόνισσα και Ομότιμη Καθηγήτρια αρχιτεκτονικού σχεδιασμού στη Σχολή Αρχιτεκτονικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ). Τα κύρια διδακτικά και ερευνητικά της ενδιαφέροντα, από το 1985, επικεντρώνονται στα θέματα του φύλου, της σεξουαλικότητας, της αρχιτεκτονικής και του αστικού χώρου. Έχει διακριθεί σε αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς και το έργο της έχει δημοσιοποιηθεί σε αρχιτεκτονικές εκθέσεις και εκδόσεις. Έχει δημοσιεύσει και επιμεληθεί βιβλία και μεγάλο αριθμό άρθρων σε επιστημονικά περιοδικά σε θέματα που διερευνούν τις έννοιες του κατοικείν, του φύλου, της σεξουαλικότητας, του αστικού χώρου και της αποκατάστασης μνημείων και συνόλων. Υπήρξε ιδρυτικό μέλος της πρώτης Ομάδας Γυναικείων Σπουδών στην Ελλάδα, στο ΑΠΘ (1984-1992), εξελέγη μέλος στο Συμβούλιο της ΑΟΙΦΕ, της Ένωσης Ιδρυμάτων Φεμινιστικής Εκπαίδευσης και Έρευνας στην Ευρώπη (2000-2006) και ήταν Πρόεδρος στην Επιτροπή Ισότητας των Φύλων στο ΑΠΘ (2008-2013). Συμμετείχε σε δίκτυα για τις Σπουδές Φύλου στην ΕΕ-στο (1992-93) στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Γυναικείων Σπουδών GRACE, Βρυξέλλες, στο (1993-2006) στο Ευρωπαϊκό Διεπιστημονικό Δίκτυο Γυναικείων Σπουδών-NOISE, Πανεπιστήμιο Ουτρέχτης, στο (1998-2007) στο θεματικό δίκτυο ATHENA - Advanced Thematic European Network of Activities in Women's Studies και τέλος (2014 - σήμερα) στο GenderSTE ένα δίκτυο για την Επιστήμη, την Τεχνολογία και το Περιβάλλον. Υπήρξε επιστημονική υπεύθυνη και διαχειρίστρια του ερευνητικού προγράμματος "Η έννοια του φύλου στις κοινωνικές και φυσικές επιστήμες, σύγχρονα ζητήματα έρευνας και διδασκαλίας στην Ελλάδα" που χρηματοδοτήθηκε από το Υπουργείο Παιδείας, Ελλάδας (2004-2008). Στις εκδόσεις που έχει επιμεληθεί περιλαμβάνονται: *Μετατοπίσεις: Φύλο, Διαφορά, Αστικός Χώρος* (Αθήνα, 2009), *Teaching Gender, Diversity and Urban Space An Intersectional Approach between Gender Studies and Spatial Disciplines* (Utrecht, 2009), και *Χωρικές Αφηγήσεις της Μνήμης* (με Κ. Τσουκαλά, και συνεργασία με Κ. Παπαϊωάννου, Θεσσαλονίκη 2017).

Zaida Muxi (Ζάιντα Μούσι)

Γεννήθηκε στο Μπουένος Άιρες (1964). Είναι αρχιτεκτόνισσα του Πανεπιστημίου του Μπουένος Άιρες και απέκτησε το διδακτορικό της από τη Σχολή Αρχιτεκτονικής του Πανεπιστημίου της Σεβίλλης. Διετέλεσε Διευθύντρια Αστικού Σχεδιασμού, Στέγασης, Δημόσιου Χώρου, Οικολογίας και Περιβάλλοντος στη Santa Coloma de Gramenet (Καταλονία, Ισπανία) 2015-2019. Είναι Καθηγήτρια Αστικού Σχεδιασμού στη Σχολή Αρχιτεκτονικής της Βαρκελώνης (ETSAB) στο Πολυτεχνείο της Βαρκελώνης. Πρώην συνδιευθύντρια μαζί με τον Josep Maria Montaner του Μεταπτυχιακού προγράμματος XXIst century Sustainable Housing Lab από το 2004 έως το 2014. Πρώην αναπληρώτρια διευθύντρια της ETSAB (2009-2012). Το τελευταίο της βιβλίο έχει τίτλο: *Beyond the Threshold. Women, Houses and Cities* (dpr-barcelona, 2021).

Women Architects have always been Here.

Guest speakers' short bios

Anastasia-Sasa Lada

She is an architect and Professor Emerita in architectural design and gender studies, School of Architecture, Aristotle University of Thessaloniki (AUTH). Her main teaching and research interests, since 1985, have focused on the topics of gender, sexuality, architecture and urban space. She has received awards in architectural competitions and her design work has been published in architectural exhibitions and publications. She has published and edited books and a large number of journal articles on topics exploring the concepts of dwelling, gender, sexuality, urban space and the restoration of monuments and contexts. She was founding Member of the first Women's studies Group in Greece, AUTH (1984-1992), she was elected Member in AOIFE Council, the Association of Institutions of Feminist Education and Research in Europe (2000-2006) and she was President in the Committee of Gender Equality in AUTH (2008-2013). She participated in networks on Gender Studies in EU; in (1992-93) in the European Program of Women Studies GRACE, Brussels, in (1993-2006) in the European Interdisciplinary Network of Women's Studies-NOISE, Utrecht University, in (1998-2007) in the thematic network ATHENA - Advanced Thematic European Network of Activities in Women's Studies and finally (2014 - now) in GenderSTE a network on Science, Technology and Environment. She was scientific supervisor and project manager of the research project "The concept of gender in social and natural sciences, contemporary research and teaching issues in Greece" funded by the Ministry of Education, Greece (2004-2008). Among the publications she edited are: *Μετα-τοπίσεις: Φύλο, Διαφορά, Αστικός Χώρος* [Dis-Locations: Gender, Diversity, Urban Space] (Athens, 2009), *Teaching Gender, Diversity and Urban Space An Intersectional Approach between Gender Studies and Spatial Disciplines* (Utrecht, 2009), and *Spatial Narratives of Memory* [Χωρικές Αφηγήσεις της Μνήμης] (with K. Tsoukalas, and collaboration with K. Papaioannou, Thessaloniki 2017).

Zaida Muxi

Zaida Muxi was born in Buenos Aires (1964) She is an Architect by the University of Buenos Aires and obtained her PhD from the School of Architecture of the University of Seville. She had been Director of Urban Planning, Housing, Public Space, Ecology and Environment in Santa Coloma de Gramenet (Catalonia, Spain) 2015-2019. She is a professor of Urban Planning at the School of Architecture of Barcelona (ETSAB) at the Polytechnic University of Barcelona. Former co-director with Josep Maria Montaner of the Master of the XXIst century Sustainable Housing Lab from 2004 till 2014. Formerly Deputy Director of ETSAB (2009-2012). Her last book is titled: *Beyond the Threshold. Women, Houses and Cities* (dpr-barcelona, 2021)

Οι Αρχιτεκτόνισσες ήταν πάντα Εδώ.

Βιογραφικά προσκεκλημένων ομιλητριών

Σοφία Ντώνα

Η Σοφία Ντώνα είναι εικαστικός και αρχιτέκτονας. Το 2020 ήταν Fellow του προγράμματος ARTWORKS, το 2018 έλαβε το βραβείο αρχιτεκτονικής της πόλης του Μονάχου και το 2015 την υποτροφία Fulbright για καλλιτέχνες. Έργα της έχουν εκτεθεί σε μουσεία και εκθεσιακούς χώρους όπως το Gropius Haus του Bauhaus Foundation στο Ντεσσάου (2021), η Staatsgalerie της Στουτγκάρδης (2020), το Instituto Municipal de Arte y Cultura στην Τιχουάνα (2019), το nGbK στο Βερολίνο (2017), το Fondazione Sandretto Re Rebaudengo στο Τορίνο (2016) και το Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης στην Αθήνα (2013). Το 2021 κέρδισε το πρώτο βραβείο σε διαγωνισμό για το σχεδιασμό του δημόσιου χώρου της κλινικής Christian Doppler Klinik στο Σαλτσμπουργκ που θα υλοποιηθεί το 2024. Είναι μέλος της ομάδας Αφροδίτη* η οποία επιμελήθηκε το κουρ-φεμινιστικό φεστιβάλ 'Αφροδίτη*' σε συνεργασία με το φεστιβάλ Αθηνών, το Ινστιτούτο Γκαίτε και το ίδρυμα Ροζα Λούξενμπουργκ (2018, 2019, 2020), όπως επίσης και μέλος της ομάδας NIONIA FILMS η οποία από το 2022 ξεκίνησε ένα κουρ-φεμινιστικό αρχείο κινηματογράφου. Ως μέλος της ομάδας Errands έχει συμμετάσχει σε εκθέσεις όπως 2η Μπιενάλε της Αθήνας (2009), η 1η Μπιενάλε Design της Κωνσταντινούπολης (2012) και η 5η Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής στο Σαο Πάολο (2007). Έχει συνειληθεί το βιβλίο *Porous City: From Metaphor to Urban Agenda* (Birkhäuser 2018) και από το 2013 έχει διδάξει σε διάφορες σχολές όπως η Ακαδημία Καλών Τεχνών της Δρέσδης, το Πολυτεχνείο του Μονάχου, το Πανεπιστήμιο Ούμπεο και το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Elke Krasny (Ελκε Κράσνυ)

Είναι Καθηγήτρια Τέχνης και Εκπαίδευσης στην Ακαδημία Καλών Τεχνών της Βιέννης. Είναι φεμινίστρια θεωρητικός του πολιτισμού, αστική ερευνήτρια, επιμελήτρια και συγγραφέας. Η έρευνα της ασχολείται με την οικολογική και κοινωνική δικαιοσύνη στο παγκόσμιο παρόν με έμφαση στις πρακτικές φροντίδας στην αρχιτεκτονική, την πολεοδομία και τη σύγχρονη τέχνη. Μαζί με την Angelika Fitz, επιμελήθηκε το *Critical Care. Architecture and Urbanism for a Broken Planet together* (MIT Press, 2019). Είναι συν-επιμελήτρια της έκδοσης *Radicalizing Care. Feminist and Queer Activism in Curating* (Sternberg Press, 2021). Το επερχόμενο βιβλίο της *Living with an Infected Planet. Covid-19 Feminism and the Global Frontline of Care* αναπτύσσει μια φεμινιστική προοπτική για τη ρητορική του πολέμου και τις πραγματικότητες της φροντίδας σε εποχές πανδημίας. Στις 8 Μαρτίου 2023 εγκαινιάζεται στο Κέντρο Αρχιτεκτονικής της Βιέννης η έκθεση Yasmeeen Lari: *Architecture for the Future*, την οποία συν-επιμελήθηκε με τις Angelika Fitz και Marvi Mazhar. Μαζί με τις Fitz και Mazhar, συν-επιμελήθηκε τον τόμο *Yasmeeen Lari: Architecture for the Future* με συνεισφορές, μεταξύ άλλων, των Raquel Rolnik, Anne Karpf και Rafia Zakaria. www.elkekrasny.at

Women Architects have always been Here.

Guest speakers' short bios

Sofia Dona

Sofia Dona is an artist and architect. In 2020 she was an ARTWORKS Fellow in visual arts (Stavros Niarchos Foundation), in 2018 she was awarded with the City of Munich Prize for Architecture (Förderpreis für Architektur 2018 der Landeshauptstadt München) and in 2015 with the Fulbright scholarship for visual artists. Her work has been exhibited in various spaces such as the Gropius Haus of the Bauhaus foundation in Dessau (2021), the Staatsgalerie in Stuttgart (2020), the Instituto Municipal de Arte y Cultura in Tijuana (2019), the nGbK in Berlin (2017), the Fondazione Sandretto Re Rebaudengo in Torino (2016) and the National Museum of Contemporary Art in Athens (2013). In 2021 she won the architectural competition for the landscape design of the Christian Doppler Klinik in the city of Salzburg, which will be realized in 2024. She is a member of the group Aphrodite* which has curated the queer-feminist festival 'Aphrodite*' in collaboration with the Rosa Luxemburg Stiftung, the Goethe Institut and the festival of Athens (2018, 2019 and 2020) and also a member of the group NIONIA FILMS which started in 2022 a queer-feminist film archive in Athens. As a member of the Errands group, she has participated in exhibitions such as the 2nd Athens Biennial (2009), the 7th Sao Paulo Biennial of Architecture (2007) and the 1st Istanbul Design Biennial (2012). She is a co-editor of the book *Porous City: From Metaphor to Urban Agenda* (Birkhäuser 2018) and since 2013 she has taught in various institutions such as the Dresden Academy of Fine Arts, the Technical University of Munich, Umeå School of Architecture and the University of Thessaly.

Elke Krasny

Professor for Art and Education at the Academy of Fine Arts Vienna. She is a feminist cultural theorist, urban researcher, curator, and author. Her scholarship addresses ecological and social justice at the global present with a focus on caring practices in architecture, urbanism, and contemporary art. With Angelika Fitz, she edited *Critical Care. Architecture and Urbanism for a Broken Planet together* (MIT Press, 2019). She co-edited *Radicalizing Care. Feminist and Queer Activism in Curating* (Sternberg Press, 2021). Her forthcoming book *Living with an Infected Planet. Covid-19 Feminism and the Global Frontline of Care* develops a feminist perspective on the rhetoric of war and the realities of care in pandemic times. On March 8, 2023 the exhibition Yasmeeen Lari: *Architecture for the Future*, which she co-curated with Angelika Fitz and Marvi Mazhar, opens at the Architecture Centre Vienna. With Fitz and Mazhar, she co-edited the volume *Yasmeeen Lari: Architecture for the Future* with contributions, amongst others, by Raquel Rolnik, Anne Karpf, and Rafia Zakaria. www.elkekrasny.at

Οι Αρχιτεκτόνισσες ήταν πάντα Εδώ.

Βιογραφικά προσκεκλημένων ομιλητριών

Μαρία Φράγκου

Είναι αναπληρώτρια καθηγήτρια στο τμήμα Γεωγραφίας του Πανεπιστημίου της Χιλής (Universidad de Chile). Σπούδασε Χημεία στο ΑΠΘ, έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στην Τεχνολογία Περιβάλλοντος στο Imperial College London, και διδακτορικό στις περιβαλλοντικές επιστήμες στο Αυτόνομο Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης (ICTA - UAB). Τα τελευταία 10 χρόνια ερευνά την κρίση του νερού στη Χιλή, και ιδίως τις επιπτώσεις της στο πόσιμο νερό για ανθρώπινη κατανάλωση. Έχει διερευνήσει πώς οι κρατικές πολιτικές, νομικά πλαίσια, και υδραυλικές υποδομές και τεχνολογίες, συμβάλλουν στην κοινωνική και πολιτική κατασκευή της λειψυδρίας. Ενδιαφέρεται για τις επιπτώσεις αυτών των πολιτικών στην καθημερινή ζωή των πιο ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, ιδίως των γυναικών και των αγροτικών πληθυσμών. Η έρευνά της έχει ως κίνητρο την κοινωνικο-περιβαλλοντική δικαιοσύνη και βασίζεται σε μεθόδους και θεωρίες από την πολιτική οικολογία, την περιβαλλοντική γεωγραφία και τις περιβαλλοντικές επιστήμες. Είναι μέλος της υδροφεμινιστικής κολεκτίβας La gota negra και συμμετέχει στο podcast Geography, Gender and Glory, το οποίο εξετάζει τη φεμινιστική πλευρά της ακαδημαϊκής ζωής της Χιλής.

Ντίνα Βαϊού

Ομότιμη καθηγήτρια, Τομέας Πολεοδομίας και Χωροταξίας του ΕΜΠ. Έχει σπουδάσει αρχιτεκτονική στο ΕΜΠ (1969-74), πολεοδομία στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας Λος Άντζελες (UCLA) (MA, 1975-77), γεωγραφία και πολεοδομία στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου (PhD, 1985-90). Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν: φεμινιστικές κριτικές της μελέτης της πόλης, τα μεταβαλλόμενα χαρακτηριστικά των τοπικών αγορών εργασίας, με έμφαση στην εργασία των γυναικών και τις λειτουργίες του άτυπου τομέα, τις επιπτώσεις της μετανάστευσης στις πόλεις της Νότιας Ευρώπης, εν-τοπισμένες και έμφυλες όψεις των πολλαπλών κρίσεων και αντιστάσεις σ' αυτές. Έχει συντονίσει ελληνικά και ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα (ή την ελληνική συμμετοχή σε αυτά) και έχει δημοσιεύσει βιβλία και πολλά άρθρα στα ελληνικά, αγγλικά και άλλες γλώσσες. Πιο πρόσφατο βιβλίο (2021) Η Αθέατη Εργασία των Γυναικών στη Συγκρότηση της Πόλης. Όψεις της Αθήνας μετά τη Μεταπολίτευση (εκδ. Αλεξάνδρεια

Women Architects have always been Here.

Guest speakers' short bios

Maria Fragkou

She is an associate professor in the Department of Geography at the Universidad de Chile. She studied Chemistry at the Aristotle University of Thessaloniki, did her postgraduate studies in Environmental Technology at Imperial College London, and a PhD in Environmental Sciences at the Autonomous University of Barcelona (ICTA - UAB). For the last 10 years she has been researching the water crisis in Chile, and in particular its impact on drinking water for human consumption. She has investigated how state policies, legal frameworks, and hydraulic infrastructure and technologies contribute to the social and political construction of water scarcity. She is interested in the impact of these policies on the daily lives of the most vulnerable groups, particularly women and rural populations. Her research is motivated by socio-environmental justice and draws on methods and theories from political ecology, environmental geography and environmental sciences. She is part of the hydro-feminist collective La gota negra, and participates in the podcast Geography, Gender and Glory, that delves into the feminist side of Chilean academic life.

Dina Vaiou

Professor emerita, Department of Urban and Regional Planning, National Technical University of Athens (NTUA). She has studied architecture in the NTUA (1969-74), planning in the University of California Los Angeles (UCLA) (MA, 1975-77) and urban geography and planning in the University of London (PhD, 1985-90). Her research interests include: feminist critiques of urban analysis, the changing features of local labour markets, with special emphasis on women's work and informalisation processes, the impact of mass migration on Southern European cities and women's migration in particular, the gendered effects of recurrent crises and local responses. She has coordinated several national and European projects (or the Greek part of such projects) and has published books and numerous articles in Greek, English and other languages. Most recent book (2021) *The Invisible Work of Women in the Making of the City. Facets of Athens After the Dictatorship* (Alexandria publ.)

Οι Αρχιτεκτόνισσες ήταν πάντα Εδώ

Επιστημονική ημερίδα / Docta Spes*

Επιστημονική επιμέλεια και οργάνωση,
εκ μέρους του TAM ΠΘ:
Πέτρος Φωκαΐδης

Επιστημονική και οργανωτική συμβολή:
Ίρις Λυκουριώτη
Κώστας Μανωλίδης

Συμβολές στην ανοικτή συζήτηση:
Ελπίδα Καραμπά (ΠΘ, ΚΝΜΦΠ)
Έλενα Τζελέπη (ΠΘ, ΕΙΦ)
Γιώργος Τζιρτζιλάκης (ΠΘ, TAM)

Συντονισμός συνεδριών και σχολιασμός,
εκ μέρους του TAM ΠΘ (με βάση το πρόγραμμα):
Κατερίνα Χατζηκωνσταντίνου
Βάλια Παπαστάμου
Φανή Παραφόρου
Fabiano Micocci
Βάσω Τροβά
Ανθή Κοσμά
Ζήσης Κοτιώνης
Ασπασία Κουζούπη
Φοίβη Γιαννίση

Τεχνική υποστήριξη, Κέντρο Η/Υ:
Γιάννης Κομνηνός
Γιάννης Μάνης

Εργαστήριο Περιβαλλοντικής Επικοινωνίας
& Οπτικοακουστικής Τεκμηρίωσης:
Σπύρος Παπαδόπουλος
Νίκος Βαμβακάς
Γιώργος Καλαούζης
Ελένη Πισπίρη
Ιφιγένεια Χαρατσά

Φοιτητική ομάδα:
Χριστίνα Διαμαντοπούλου
Καλλιόπη Μαρτίνου
Βασιλεία Πουλιανίτη
Εύη Στέλιου
Αλεξάνδρα Στεργίου

Διοικητικά και οικονομικά θέματα:
Νάνσυ Γκάτα
Γραμματεία:
Σοφία Κόνιαρη

Women Architects have always been Here

Scientific meeting / Docta Spes*

Curated and organized:
Petros Phokaides

Scientific and organizational contribution:
Iris Lykourioti
Kostas Manolidis

Contributions to the open discussion:
Elpida Karaba (UTH, CNMFPP)
Elena Tzelepis (UTH, GEC)
Yorgos Tzirtzilakis (UTH, D'Arch)

Chairing and responses,
on behalf of the Dept. of Architecture
(according to the program):
Katerina Chatzikonstantinou
Valia Papastamou
Fani Paraforou
Fabiano Micocci
Vaso Trova
Anthi Kosma
Zisis Kotionis
Aspasia Kouzoupi
Phoebe Giannisi

Technical support, Computer Center:
Ioannis Komninos
Ioannis Manis

Laboratory of Environmental
Communication & Audiovisual
Documentation:
Spiros Papadopoulos
Nikos Vamvakas
Giorgos Kalaouzis
Eleni Pispiri
Ifigenia Charatsi

Student team:
Christina Diamantopoulou
Kalliopi Martinou
Vasileia Poulianiti
Evie Steliou
Alexandra Stergiou

Administration:
Nancy Gata
Department Secretary:
Sofia Konari

© 2022 – 2023

Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας /

Department of Architecture
University of Thessaly

Με τη στήριξη:

ΚΝΜΦΠ

Η ημερίδα θα πραγματοποιηθεί στο Αμφιθέατρο του Τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΠΘ και θα είναι υβριδική, δια ζώσης και διαδικτυακά, μέσω MS Teams.
The meeting will be held at the Auditorium of the Department of Architecture, in person and online, via MS Teams.

Για περισσότερες πληροφορίες/ For more information
<http://www.arch.uth.gr/el/activities/2891>

Σύνδεσμος/Link [MS Teams](#)